In Honor of our son Naftali Tzvi. Be"ezras Hashem may he Dance With the Tzadikim
by Moshe Chaim and Esty Klein. Brooklyn NY

לאיזה שירצו יעלו *רב מתנה אמר יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה ואמר רב מתנה *אותו יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה *תקנו ביבנה הטוב והמטיב הטוב שלא הסריחו והמטיב שנתנו לקבורה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו יום שפסקו מלכרות עצים למערכה (*תניא) רבי אליעזר הגדול אומר מחמשה עשר באב ואילך תשש כחה של חמה ולא היו כורתין עצים למערכה לפי שאינן יבשין אמר רב מנשיא וקרו ליה יום תבר מגל מכאן ואילך דמוסיף יוסיף ודלא מוסיף (*יאסף) (*תני רב יוסף) מאי יאסף אמר רב יוסף תקבריה אימיה: שבהן בנות ירושלים כו': ת"ר בת מלך שואלת מבת כהן גדול בת כהן גדול מבת סגן ובת סגן מבת משוח מלחמה ובת משוח מלחמה מבת כהן הדיוט וכל ישראל שואלין זה מזה כדי *שלא יתבייש את מי שאין לו: כל הכלים טעונין טבילה: אמר רבי אלעזר אפילו מקופלין ומונחין בקופסא: בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים: תנא מי שאין לו אשה נפנה לשם: *מיוחסות שבהן היו אומרות בחור וכו': תנו רבנן יפיפיות שבהן מה היו אומרות תנו עיניכם ליופי שאין האשה אלא ליופי מיוחסות שבהן מה היו אומרות תנו עיניכם למשפחה לפי *שאין האשה אלא לבנים מכוערות שבהם מה היו אומרות קחו מקחכם לשום שמים ובלבד שתעטרונו בזהובים אמר עולא ביראה אמר רבי אלעזר עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמ' °ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו: ישעי' כה

הדרן עלך בשלשה פרקים וסליקא לה מסכת תענית

לאיזה שירצה יעלו · הושע בן אלה רשע היה דכתיב (מלכים ב יז) ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל והיינו דקאמר רק שבטל את הפרוסדאות ואמר לאיזה שירצו יעלו: הרוגי ביתר · בפרק הניזקין (גיטין דף נז): מלכרות · לפי שהן לחין ומאותו הזמן אין כח בחמה לייבשן ותיישין מפני התולעת לפי שעץ שיש בו תולעת פסול למערכה כדאמרינן (מדות פ"ב מ"ה): יום תבר מגל · שבירת הגרזן שפסק הואיל מלחטוב עצים: מכאן ואילך · מחמשה עשר באב ואילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו: דלא יוסיף · לעסוק בתורה בלילות: תקבריה אימיה · כלומר ימות בלא עתו: בת מלך · אף על פי שהיה לה שואלת מבת כהן גדול כו' שלא לבייש את השואלת מתוך שאין לה: מבת כהן גדול · שהוא קרוב וסמוך למלכות: סגן · כהן חשוב ממונה תחת כהן גדול להיות תחתיו ביום הכפורים אם יארע פסול בכהן גדול ביום הכפורים ישמש זה הסגן תחתיו: משוח מלחמה · הוא הכהן המכריז במלחמה *מי האיש הירא ורך הלבב וגו' (דברים כ): אפילו מקופלין ומונחין בקופסא · אשקוריי"ן: צריכין טבילה · שלא לבייש את שצריכה טבילה: שאין אשה אלא לבנים · אם בניך יהיו מיוחסין הכל קופצין עליהם בין זכרים בין נקבות: על מנת שתעטרונו בזהובים · שאחרי הנשואין תתנו לנו תכשיטין ומילתא בעלמא הוא דאמרי כלומר ובלבד שתתנו לנו מלבושים נאים: מחול · סביב לשון מחול הכרם (כלאים פ"ד מ"א): מראה באצבעו · ואומר זה ה' קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו:

הדרן עלך בשלשה פרקים וסליקא לה מסכת תענית

תורה אור

תיקנו ביבנה הטוב והמטיב · פירוש בברכת המזון ומש"ה תקנו יותר על היין הטוב והמטיב טפי מבשאר דברים לפי שהיו [כמו] גדר בכרם ולא נסרחו: **יום** תבר מגל · פירוש שמפסיקין מלכרות עצים למערכה פירוש משום שתש כחה של חמה ומגדלין התולעים בתולעת ועצים מתולעים פסולים למערכה כדאמר [במדות] (פ"ב מ"ה) שהכהנים בעלי מומין הם מנקרים העצים ומסירין העצים מתולעים שפסולות למערכה: **דלא** מוסיף יאסף · פי' אותו שאינו מוסיף מן הלילות על הימים יאסף: **מאי** יאסף תקבריה אימיה · תימה וכי היה מסופק מאי יאסף אלא נראה לומר דלא מוסיף יסיף(א) ומיהא קבעי גמרא מאי יסיף אבל לעולם הוה ידע דיאסף הוא לשון מיתה כדכתיב (בראשית מט) ויגוע ויאסף אל עמיו: **כל** אחד ואחד מראה הקדוש ברוך הוא באצבעו שנאמר הנה אלהינו זה קוינו לו וגו' נגילה ונשמחה בישועתו:

הדרן עלך בשלשה פרקים
וסליקא לה מסכת תענית

כב א מיי' פ"ב מהל' ברכות הל' ח:

[נ"ל יסיף כך אי' בב"ב ועיין ברשב"ם]

[פסחים סב: וש"נ]

[עי' בגיר' בע"י]

ב"ב קכא.

ברכות מח:

[גיר' ע"י רחב"א]

[בב"ב ליתא אלא כך היתה מאי יאסף תני רב יוסף תקבריה אימיה]

[illegible] כתובות נט:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מאי כו' דלא מוסיף יסיף ומשום הכי קבעי גמרא מאי:

◆

רבינו חננאל

מלאה אבות והוא בפל הקב"ה אותה נודה לפיכך עשאוהו יו"ט: רב מתנה אמר יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה בו ביום תקנו הטוב והמטיב הטוב שלא הסריחו והמטיב שנתנו לקבורה: יום שפוסקין בו לכרות עצים למערכה כדתניא ר"א הגדול אומר מט"ו באב תשש כחה של חמה ולא היו כורתים עצים למערכה מפני שאין יבשים וכיון שאין יבשים מוליעין · וקרו ליה יום תבר מגל · כלומר מעתה אין אנו צריכין מגל לחתוך בו עצים · [מכאן ואילך] פי' מט"ו באב כי שמוסיף מן הלילה ליום כלומר עוסק בלילה ושונה שכבר האריך הלילה · ומי שלא יוסיף תקבריה אימיה שאינו מן החכמים שמנדדין שינה מעיניהם בעולם הזה וחיים לעוה"ב:

הדרן עלך בשלשה פרקים

רבינו גרשום

תשש כחה של חמה · ואינה מייבשת העצים. יום תבר מגל · כלומר מכאן ואילך אין צריכין המגל לכרות עצים: ודלא מוסיף מלילות על הימים לעסוק בתורה [יאסף] לפי שכבר גדולין הלילות: אפי' מקופלין חיישינן שמא ישבה עליהן נדה · לעשות מחול לצדיקים שהצדיקים עושין מחול והקב"ה יושב באמצע ומראין זה לזה ואומרים הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו:

הדרן עלך בשלשה פרקים וכולה מסכתא ופרקיהון ארבעה וסימניהון הוכרת סדר תעניות שלשה:

פסקי תוספות ממסכת תענית

מאימתי

א אסור להזכיר משיב הרוח עד שיזכיר שליח ציבור: נהגו להתחיל לכך אומר וזהו של ומטר. ד"ז בהל"ס (סימן ב):
ב אמר משיב הרוח בימות החמה אין מחזירין אותו ושותין לכל יעבור עוד: שם
ג בימות הגשמים לא אמר מוריד הגשם מחזירין אותו לראש הברכה. ואם לא חזר עד אתה חונן א) לומר ברוך אתה מוריד הגשם וכו' ותן טל ומטר ודין:
ד גבורות גשמים יום שהלין מטר: ב) ד"ה כלתה: דף י
ה ביום שמיני חג. האמון מזכיר גשם ולא הראשון וביום טוב הראשון של פסח להפך וכיון שהפסיק שוב אינו מתחיל: ד"ה בגמרא: דף ד
ו שאלות שאין לכן כתב סהינך זה על גב זה נקף הלוחות בכרוב ויורדות ולא נתכלו: (וכ נמצא בירושלמי דפרק פ"ג):
ז בימחכת ברוך אתה ה' אל מלך גדול בתשבחות אל ההודאות גדול בתשבחות ורב ההודאות:
ח פיה כל אחד מודה להבירו כאן על טפחת כן על מסקר:
ט כרתוקים חמור פרת כגון נבי בכל לא היו שולין לרגל:
י תענית ציבור אסור ברחיצה וכל שכן גיהון והמסורה ואבל אסור רק בטנש והתסורת וגיהון שלשים יום:
יא יום טבים בלאחריו:
יב ירושלמי פרס בעינן לאמן ותשב ומפללם משום נורה:
יג בתנאה של כתולה ותפסה או מת מתנמה ומבאלים: ד"ה בגמרא: דף י ע"ב
יד כפונך למקום שמתענין מתענה עמהם וכשיוצא משם אוכל כיון דאשו לאחור בין אין דאתו לחוזר: שם בד"ה כפונך
טו בכה ואכל יפרוש מיד ולא יאכל כדי שובעו וכן עוברות ומניקות וחולים: שם
טז תוכי נכים מתאמים בבני רצנון ונגיל בשגלה: ד"ה אסור: דף יא
יז אין תענית ציבור בבבל לפי שאין הבבלית עמוק: ד"ה בהל"ס: פי' פ'
יח קבל להתענות שני ימים אוכל בלילה שביניהם אם לא פירש: שם סימן יא
יט מתענין לשעות אם אחר הריני בתענית למחר עד חצות ואחר כך מולך ונמלך: שם סי' יב
כ אין האומרים עננו לא בשחרית שהוא כשתענית למחר ולא בשחרית:
כא בטלה מגילת תענית בימים שבקבעו לומר על הניסים אבל יום טוב *) כגון חנוכה בהב לא בטלו:
כב לא קבל תענית מותר לאכול ומיהו אם התענה אומר עננו כמו כתענית חלום ג)
כג קבלת תענית לאחר בשומע תפלה הריני בתענית למחר ותתלמי כי אתה שומע תפלת עמך:
כד קבל עליו תענית שני וחמישי ושני קודם שקבעו הדרש ביום שלשים **) אלא בשלשים ואחר וגל שלשים ואחר ביום שני וחמישי מקיים קבלתו:
כה ד) המקבל תענית יחיד אומר מבערב הריני בתענית יחיד למחר:
כו המקבל עליו תענית סתם אין נאמר אלא בתענית יחיד:
כז ציבור שגזרו תענית והלכו בכן ולאם הרם לא סורים ולא בטלו על דעתם מפסיקין אותו יום ואין מתענין ועכשיו ציבור טוי כיחיד לענין תענית וצריכין לשלים אותו יום שמפסיקין: שם
כח גמר בערב מלאכול מותר כל זמן שלא ישן ואוכל עד שיעלה עמוד השחר ה). ומתמנים אינו כיון:
כט נהגו להתענות אחר פיום דברי כתבם דשחור ואין יחיד מתפלל עננו אלא כתנתם:
ל מתענין לשעות ומתפללין עננו:
לא קבלת תענית בב"ה ובתענית חלום מתפלל עננו:
לב אחר שקיעת החמה אוכל ואין צריך להמתין עד צאת הכוכבים:
לג לוה אדם תעניתו ופורע הדוקא אם ילאבע לו אונס:
לד כשהציבור מתענין אין יכולין ללוות אפילו על מנת לפרוע:
לה מנהג השבים זמנם לינגא עליהם לישות מוסם בימשלו לא קופלים וכן מוגרת נגולה:
לו אבל אסור לרחוץ כל גופו בין בחמין בין בצונן אבל פניו ידיו ורגליו בצונן מותר בחמין אסור אפילו לאלמו לשון אסור ואם אין מתכוין לתענוג אלא להעביר זוהמא מותר או מלוכלך רוחץ בצונן להעביר זוהמא ואפילו ביום הכיפורים שרי בכך:
לז אפילו מלאכה מותרת בכנס משום סכנת נפשות:
לח יחיד רשאי לומר בכל ברכה מעין הברכה ו):
לט צריך פרנסה בברכת השנים וכה"ג:
מ עכשיו רבים אצריכים ממר קובעים בב"ה ולא בברכת השנים יחיד אין אומר עננו בין גואל לרופא אלא בשומע תפלה ובתענית ציבור שלש רבים בין קובעים ברכה בין גואל לרופא:

סדר תענית כיצד

מא נהג לגבנו על כסים אפילו שתן שלא בתוך פיד ז) שאין ארון בית אין טבילה מוקלת: [בירושלמי פ"ב הלכה א']:
מב להוריד לפני התיבה רגיל בתורה ובאגדה ומכין בכל הברכות דאפילו שרגיל בגמרא ובאלכות סומה כשמתגלל נגרים:
מג בחתימת אחת אין ח) להיות ברוך פעמים:
מד יוצאין לקבורה לרחובה של עיר בגלים ואם נתחייבנו מיתה הריני כמתים ואם גלות הריני גלינו ואם רשע הלינו לעצים:
מה כהן המכיר משמרתו ומשמרת בית אביו אסור לשתות יין באותו יום:
מו תוכס ומורים לפניו ולאחריו אסור בהספד ובתענית:
מז אין מתחילין להתענות ביום חמישי:

סדר תענית אלו

מח אפילו יחיד המקבל עליו תענית מתענה ומבאלים:
מט סביב מרע שאמר על מתם לבני אלא שקל מתפין לכן כל צרכן:
נ כל בכית היה מקורס ולא היו בגשמים יכולין ליכנס:
נא מתפלת ספק היינו שאומר אחריו מעשה דסא שמדליק פת בתנור חייב אם לא רדה מיד:
נב ניתן נכסיו לעניים אף אחר העניים מוניס מכן:
נג כשמקבלין תעניות אחר כנסת ונוסת לא צריך כל יחיד לקבל עליו מבעוד יום:
נד קבלו להיטור תענית ועבר הרבר קודם חצות לא ישלימו אחר חצות ישלימו:
נה כלל הגדול מפני הגשמים ישהילו השמחים בבית כי בלילות ט) שבירות גשמים בלילה וכתיב מעלה בשלום וגו':

בשלשה פרקים

נו נשיאת כפים שחרית מוסף ונעילה ולא בלילה:
נז כהנים של מעמד הן שנולין לתמאנן:
נח מותר לאכול ולשתות קודם תפלת מוסף ולא למתחור:
נט בעל מום בנשר משה כפיו ואף בגלוי כבריגלין בו בני עירו:
ס אין מפסירין בפרשת שמות משלשה פסוקים ובתחלה שלישי:
סא לא היו מתפללין על קרבן אמרים בתמידים. כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד:
סב אין מברכין על הלל דראש חדש דמנהגא הוא:
סג ליל ראשון של פסח תוכם ליחיד לגמור הלל מכל מקום כה דקאמר יחיד לא יתחיל ואם התחיל גומר אחרם הרם קאי על ידי דילוג גומר ומיהו לשון גומר משמע בלא דילוג:

*) נ"ל עכ"ל כגון ר"ח חנוכה ופורים וא"ע לייכב מגי' אלפאס: **) [נ"ל ולא בשלשים ט']:

סליקא לה פסקי תוספות ממסכת תענית

הגהות ב"י א) חוזר לראש לא אמר כי אם מוריד הגשם וכן ותן טל ודין: ב) יש מקומות שנוהגין כן כמרדכון להזכיר גשמים והוא מנהג כשר: ג) מתענין על חלום אפי' בשבת וה"ה להתענות תענית חלום אחר של שביעל שנע שבת כ"ה: ד) המקבל תענית מבעו"י אומר הריני כו': ה) אם סקום: ו) בכ"י פי' ל"ח ול"ט פר"ח ובלא"ל מעין הברכה כמו מוכן פרנסה וכו': ז) שלם שכן בידו אין וכו': ח) לומר ברוך כו': ט) בירידת גשמים בלילה וכן מעלה בשלום: סליק

Copyright (c) www.e-daf.com